

Cuprins¹⁾

CODUL DE PROCEDURĂ CIVILĂ	5
<i>Index</i>	295
Legea nr. 114/2021 privind unele măsuri în domeniul justiției în contextul pandemiei de COVID-19 (<i>extras</i>).....	312

¹⁾ Actele normative cuprinse în prezenta lucrare au fost actualizate la data de **1 septembrie 2021**.

Codul de procedură civilă Septembrie 2021

**Ediție îngrijită
de prof. univ. dr.
Dan Lupașcu**

Codul de procedură civilă Septembrie 2021

**Ediție îngrijită
de prof. univ. dr.
Dan Lupașcu**

**Universul Juridic
București
-2021-**

CARTEA I

Dispoziții generale

Titlul I

Acțiunea civilă

Art. 29. Noțiune. Acțiunea civilă este ansamblul mijloacelor procesuale prevăzute de lege pentru protecția dreptului subiectiv pretins de către una dintre părți sau a unei alte situații juridice, precum și pentru asigurarea apărării părților în proces.

Art. 30. Cereri în justiție. (1) Oricine are o pretenție împotriva unei alte persoane ori urmărește soluționarea în justiție a unei situații juridice are dreptul să facă o cerere înaintea instanței competente.

(2) Cererile în justiție sunt principale, accesorii, adiționale și incidentale.

(3) Cererea principală este cererea introductivă de instanță. Ea poate cuprinde atât capete de cerere principale, cât și capete de cerere accesorii.

(4) Cererile accesorii sunt acele cereri a căror soluționare depinde de soluția dată unui capăt de cerere principal.

(5) Constituie cerere adițională acea cerere prin care o parte modifică pretențiile sale anterioare.

(6) Cererile incidentale sunt cele formulate în cadrul unui proces aflat în curs de desfășurare.

Art. 31. Apărări. Apărărilor formulate în justiție pot fi de fond sau procedurale.

Art. 32. Condiții de exercitare a acțiunii civile. (1) Orice cerere poate fi formulată și susținută numai dacă autorul acesteia:

- a) are capacitate procesuală, în condițiile legii;
- b) are calitate procesuală;
- c) formulează o pretenție;
- d) justifică un interes.

(2) Dispozițiile alin. (1) se aplică, în mod corespunzător, și în cazul apărărilor.

● **RIL. Dec. ICCJ (RIL) nr. 2/2016** (M. Of. nr. 263 din 7 aprilie 2016): „În interpr. și aplic. art. 279 alin. (2) CM, pt. acțiunile priv. reconstituirea vechimii în muncă, anterioare intrării în vigoare a NCPC/același text de lege ref. art. 32 alin. (1) lit. b) și art. 36 NCPC, pt. acțiunile în reconstituirea vechimii în muncă, introduse de la momentul intrării în vigoare a NCPC și în continuare; art. 111 CPC 1865 pt. acțiunile priv. constatarea încadrării activității desfășurate în grupele I și II de muncă introduse sub imperiul acestei reglementări/art. 35 ref. art. 32 alin. (1) lit. b) și art. 36 NCPC, pt. același tip de acțiuni, formulate după intrarea în vigoare a codului actual, în toate ipotezele, atunci când angajatorul nu mai există din punct de vedere juridic (lichidat, radiat), justifică legitimare procesuală pasivă casele teritoriale de pensii, în situația în care nu există documente primare. (...) În interpr. și aplic. art. 41 alin. (1) CPC 1865/art. 32 alin. (1) lit. a) și art. 56 alin. (1) NCPC, respectiv a art. 136 L. nr. 85/2006 priv. procedura insolvenței, cu modif. și compl. ult./art. 180 L. nr. 85/2014 priv. procedurile de prevenire a insolvenței și de insolvență, angajatorul desființat în urma procedurilor de insolvență, finalizate cu radierea din registrele specifice, nu poate sta în judecată, neavând capacitate procesuală de folosință, iar fostul lichidator, chemat în judecată în nume propriu, nu are calitate procesuală pasivă”.

Art. 33. Interesul de a acționa. Interesul trebuie să fie determinat, legitim, personal, născut și actual. Cu toate acestea, chiar dacă interesul nu este născut și actual, se poate

formula o cerere cu scopul de a preveni încălcarea unui drept subiectiv amenințat sau pentru a preîntâmpina producerea unei pagube iminente și care nu s-ar putea repara.

Art. 34. Realizarea drepturilor afectate de un termen. (1) Cererea pentru predarea unui bun la împlinirea termenului contractual poate fi făcută chiar înainte de împlinirea acestui termen.

(2) Se poate, de asemenea, cere, înainte de termen, executarea la termen a obligației de întreținere sau a altei prestații periodice.

(3) Pot fi încuviințate, înainte de împlinirea termenului, și alte cereri pentru executarea la termen a unor obligații, ori de câte ori se va constata că acestea pot preîntâmpina o pagubă însemnată pe care reclamantul ar încerca-o dacă ar aștepta împlinirea termenului.

Art. 35. Constatarea existenței sau inexistenței unui drept. Cel care are interes poate să ceară constatarea existenței sau inexistenței unui drept. Cererea nu poate fi primită dacă partea poate cere realizarea dreptului pe orice altă cale prevăzută de lege.

• **RIL. V. Dec. ICCJ (RIL) nr. 2/2016** (supra, art. 32).

• **HP. Dec. ICCJ (DCD) nr. 13/2016** (M. Of. nr. 862 din 28 octombrie 2016): „În interpr. și aplic. art. 35 NCP, art. 111 CPC 1865, art. 2.502 NCC, respectiv art. 268 alin. (2) CM, rep., acțiunile în constatarea dreptului la încadrarea în grupe de muncă cf. disp. O[MMOS, MS și CNPM] nr. 50/1990 intră în categoria acțiunilor în constatare de drept comun și sunt imprescriptibile”.

Dec. ICCJ (DCD) nr. 37/2016 (M. Of. nr. 114 din 10 februarie 2017): „În interpr. și aplic. art. 16 alin. (1) și art. 57 alin. (5) și (6) CM, combinat cu art. 211 lit. b) L. nr. 62/2011, art. 35 NCP și art. 6 CEDO, în ipoteza neîndeplinirii de către părți a obligației de încheiere a contractului individual de muncă în formă scrisă, persoana fizică care a prestat muncă pentru și sub autoritatea celeilalte părți are deschisă calea acțiunii în constatarea raportului de muncă și a efectelor acestuia și în situația în care respectivul raport de muncă a încetat anterior sesizării instanței”.

Art. 36. Calitatea procesuală. Calitatea procesuală rezultă din identitatea dintre părți și subiectele raportului juridic litigios, astfel cum acesta este dedus judecății. Existența sau inexistența drepturilor și a obligațiilor afirmate constituie o chestiune de fond.

• **RIL. V. Dec. ICCJ (RIL) nr. 2/2016** (supra, art. 32).

Art. 37. Legitimarea procesuală a altor persoane. În cazurile și condițiile prevăzute exclusiv prin lege, se pot introduce cereri sau se pot formula apărări și de persoane, organizații, instituții sau autorități, care, fără a justifica un interes personal, acționează pentru apărarea drepturilor ori intereselor legitime ale unor persoane aflate în situații speciale sau, după caz, în scopul ocrotirii unui interes de grup ori general.

Art. 38. Transmiterea calității procesuale. Calitatea de parte se poate transmite legal sau convențional, ca urmare a transmisiunii, în condițiile legii, a drepturilor ori situațiilor juridice deduse judecății.

Art. 39. Situația procesuală a înstrăinătorului și a succesorilor săi. (1) Dacă în cursul procesului dreptul litigios este transmis prin acte între vii cu titlu particular, judecata va continua între părțile inițiale. Dacă însă transferul este făcut, în condițiile legii, prin acte cu titlu particular pentru cauză de moarte, judecata va continua cu succesorul universal ori cu titlu universal al autorului, după caz.

(2) În toate cazurile, succesorul cu titlu particular este obligat să intervină în cauză, dacă are cunoștință de existența procesului, sau poate să fie introdus în cauză, la cerere ori din oficiu. În acest caz, instanța va decide, după împrejurări și ținând seama de poziția celorlalte părți, dacă înstrăinătorul sau succesorul universal ori cu titlu universal al acestuia va rămâne sau, după caz, va fi scos din proces. Dacă înstrăinătorul sau, după caz, succesorul universal ori cu titlu universal al acestuia este scos din proces, judecata va continua numai cu succesorul cu titlu particular care va lua procedura în starea în care se află la momentul la care acesta a intervenit sau a fost introdus în cauză.

(3) Hotărârea pronunțată contra înstrăinătorului sau succesorului universal ori cu titlu universal al acestuia, după caz, va produce de drept efecte și contra succesorului cu titlu particular și va fi întotdeauna opozabilă acestuia din urmă, cu excepția cazurilor în care a dobândit dreptul cu bună-credință și nu mai poate fi evins, potrivit legii, de către adevăratul titular.

Art. 40. Sancțiunea încălcării condițiilor de exercitare a acțiunii civile. (1) Cererile făcute de o persoană care nu are capacitate procesuală sunt nule sau, după caz, anulabile. De asemenea, în cazul lipsei calității procesuale sau a interesului, instanța va respinge cererea ori apărarea formulată ca fiind făcută de o persoană sau împotriva unei persoane fără calitate ori ca lipsită de interes, după caz.

(2) Încălcarea dispozițiilor prezentului titlu poate, de asemenea, atrage aplicarea și a altor sancțiuni prevăzute de lege, iar cel care a suferit un prejudiciu are dreptul de a fi despăgubit, potrivit dreptului comun.

Titlul II Participanții la procesul civil

Capitolul I

Judecătorul. Incompatibilitatea

Art. 41. Cazuri de incompatibilitate absolută. (1)¹⁾ Judecătorul care a pronunțat o încheiere interlocutorie sau o hotărâre prin care s-a soluționat cauza nu poate judeca aceeași pricină în apel, recurs, contestație în anulare sau revizuire și nici după trimiterea spre rejudecare, cu excepția cazului în care este chemat să se pronunțe asupra altor chestiuni decât cele dezlegate de instanța de apel sau, după caz, de recurs.

(2) De asemenea, nu poate lua parte la judecată cel care a fost martor, expert, arbitru, procuror, avocat, asistent judiciar, magistrat-asistent sau mediator în aceeași cauză.

● **RIL. Dec. ICCJ (RIL) nr. 24/2020** (M. Of. nr. 144 din 11 februarie 2021): „În cazul în care judecătorul este investit să judece o cale extraordinară de atac de retractare împotriva unei decizii date tot într-o cale extraordinară de atac de retractare exercitată succesiv împotriva hotărârii sale din apel sau recurs, nu sunt aplicabile prev. art. 41 alin. (1) tz. I NCPP, dacă din circumstanțele particulare ale litigiului reiese în mod evident că acesta nu este pus în situația de a-și evalua, direct sau indirect, propria hotărâre. În temeiul art. 41 alin. (1) NCPP, judecătorul care a pronunțat decizia din apel este incompatibil absolut să soluționeze cererea de revizuire sau contestația în anulare exercitată împotriva deciziei date în recursul declarat împotriva deciziei sale din apel”.

¹⁾ Alin. (1) al art. 41 este reprodus astfel cum a fost modificat prin art. I pct. 2 L. nr. 310/2018.

Art. 42. Alte cazuri de incompatibilitate. (1) Judecătorul este, de asemenea, incompatibil de a judeca în următoarele situații:

1. când și-a exprimat anterior părerea cu privire la soluție în cauza pe care a fost desemnat să o judece. Punerea în discuția părților, din oficiu, a unor chestiuni de fapt sau de drept, potrivit art. 14 alin. (4) și (5), nu îl face pe judecător incompatibil;

2. când există împrejurări care fac justificată temerea că el, soțul său, ascendenții ori descendenții lor sau afinii lor, după caz, au un interes în legătură cu pricina care se judecă;

3. când este soț, rudă sau afin până la gradul al patrulea inclusiv cu avocatul ori reprezentantul unei părți sau dacă este căsătorit cu fratele ori cu sora soțului uneia dintre aceste persoane;

4. când soțul sau fostul său soț este rudă ori afin până la gradul al patrulea inclusiv cu vreuna dintre părți;

5. dacă el, soțul sau rudele lor până la gradul al patrulea inclusiv ori afinii lor, după caz, sunt părți într-un proces care se judecă la instanța la care una dintre părți este judecător;

6. dacă între el, soțul său ori rudele lor până la gradul al patrulea inclusiv sau afinii lor, după caz, și una dintre părți a existat un proces penal cu cel mult 5 ani înainte de a fi desemnat să judece pricina. În cazul plângerilor penale formulate de părți în cursul procesului, judecătorul devine incompatibil numai în situația punerii în mișcare a acțiunii penale împotriva sa;

7. dacă este tutore sau curator al uneia dintre părți;

8. dacă el, soțul său, ascendenții ori descendenții lor au primit daruri sau promisiuni de daruri ori alte avantaje de la una dintre părți;

9. dacă el, soțul său ori una dintre rudele lor până la gradul al patrulea inclusiv sau afinii lor, după caz, se află în relații de dușmănie cu una dintre părți, soțul ori rudele acesteia până la gradul al patrulea inclusiv;

10. dacă, atunci când este învestit cu soluționarea unei căi de atac, soțul sau o rudă a sa până la gradul al patrulea inclusiv a participat, ca judecător sau procuror, la judecarea aceleiași pricini înaintea altei instanțe;

11. dacă este soț sau rudă până la gradul al patrulea inclusiv sau afin, după caz, cu un alt membru al completului de judecată;

12. dacă soțul, o rudă ori un afin al său până la gradul al patrulea inclusiv a reprezentat sau a asistat partea în aceeași pricină înaintea altei instanțe;

13. atunci când există alte elemente care nasc în mod întemeiat îndoieli cu privire la imparțialitatea sa.

(2) Dispozițiile alin. (1) privitoare la soț se aplică și în cazul concubinilor.

● **DISPOZIȚII CONEXE. L. nr. 161/2003** priv. unele măsuri pt. asigurarea transparenței în exercitarea demnităților publice, a funcțiilor publice și în mediul de afaceri, prev. și sancț. corupției (M. Of. nr. 279 din 21 aprilie 2003; cu modif. ult.): „**Art. 101.** Funcția de judecător și procuror este incompatibilă cu orice altă funcție publică sau privată, cu excepția funcțiilor didactice din învățământul superior. **Art. 102.** Magistraților le este interzis: a) să desfășoare activități de arbitraj în litigii civile, comerciale sau de altă natură; b) să aibă calitatea de asociat, membru în organele de conducere, administrare sau control la societăți civile, societăți reglem. de L. nr. 31/1990, rep., cu modif. și compl. ult., inclusiv bănci sau alte instituții de credit, societăți de asigurare sau financiare, companii naționale, societăți naționale ori regii autonome; c) să desfășoare activități comerciale, direct sau prin persoane interpușe; d) să aibă calitatea de membru al unui grup de interes economic.

Art. 103. (1) Magistrații nu se subordonează scopurilor și doctrinelor politice. (2) Magistrații nu pot să facă parte din partide politice ori să desfășoare activități cu caracter politic. (3) Magistrații au obligația ca, în exercitarea atribuțiilor, să se abțină de la exprimarea sau manifestarea convingerilor lor politice. **Art. 104.** Magistraților le este interzisă orice manifestare contrară demnității funcției pe care o ocupă ori de natură să afecteze imparțialitatea sau prestigiul acesteia.

Art. 105. (1) Magistraților le este interzis să participe la judecarea unei cauze, în calitate de judecător sau procuror: a) dacă sunt soți sau rude până la gradul IV inclusiv între ei; b) dacă ei, soții sau rudele lor până la gradul IV inclusiv au vreun interes în cauză. (2) Disp. alin. (1) se aplică și magistratului care participă, în calitate de judecător sau procuror, la judecarea unei cauze în căile de atac, atunci când soțul sau ruda până la gr. IV inclusiv a magistratului a participat, ca judecător sau procuror, la judecarea în fond a acelei cauze. (3) Disp. alin. (1) și (2) se completează cu prevederile CPC și ale CPP referitoare la incompatibilități, abținere și recuzare. **Art. 106.** (1) Judecătorul care devine avocat nu poate pune concluzii la instanța unde a funcționat, timp de 2 ani de la încetarea calității de judecător. (2) Procurorul care devine avocat nu poate acorda asistență juridică la organele de urmărire penală din localitatea unde a funcționat, timp de 2 ani de la încetarea calității de procuror. **Art. 107.** Magistrații au obligația de a aduce de îndată la cunoștința președintelui instanței sau, după caz, a procurorului general în subordinea căruia funcționează orice ingerință în actul de justiție, de natură politică sau economică, din partea unei persoane fizice sau juridice ori a unui grup de persoane. **Art. 108.** (1) Încălcarea dispozițiilor art. 101-105 și 107 constituie abateri disciplinare și se sancționează, în raport cu gravitatea abaterilor, cu: a) suspendarea din funcție pe timp de maximum 6 luni; b) îndepărtarea din magistratură. (2) Sancțiunile disciplinare se aplică de către CSM, potrivit procedurii stabilite în L. nr. 92/1992 pentru organizarea judecătorească, republicată, cu modif. și compl. ult. (3) Judecătorul sau procurorul sancționat cu îndepărtarea din magistratură nu poate ocupa nici o funcție de specialitate juridică timp de 3 ani. **Art. 109.** (1) Magistrații pot participa la elaborarea de publicații sau studii de specialitate, a unor lucrări literare ori științifice sau la emisiuni audiovizuale, cu excepția celor cu caracter politic. (2) Magistrații pot fi membri ai unor comisii de examinare sau de elaborare a unor proiecte de acte normative, a unor documente interne sau internaționale. **Art. 110.** Disp. art. 101-104, 107 și 109 se aplică în mod corespunzător și judecătorilor Curții Constituționale”.

L. nr. 85/2014 priv. procedurile de prevenire a insolvenței și de insolvență (M. Of. nr. 466 din 25 iunie 2014; cu modif. ult.): „**Art. 46.** (2) Disp. art. 42 alin. (1) NCPC priv. incompatibilitatea nu sunt aplicabile judecătorului-sindic care pronunță succesiv hotărâri în același dosar, cu excepția situației rejudecării, după anularea hotărârii în apel”.

Art. 43. Abținerea. (1) Înainte de primul termen de judecată grefierul de ședință va verifica, pe baza dosarului cauzei, dacă judecătorul acesteia se află în vreunul dintre cazurile de incompatibilitate prevăzute la art. 41 și, când este cazul, va întocmi un referat corespunzător.

(2) Judecătorul care știe că există un motiv de incompatibilitate în privința sa este obligat să se abțină de la judecarea pricinii.

(3) Declarația de abținere se face în scris de îndată ce judecătorul a cunoscut existența cazului de incompatibilitate sau verbal în ședință, fiind consemnată în încheiere.

Art. 44. Recuzarea. (1) Judecătorul aflat într-o situație de incompatibilitate poate fi recuzat de oricare dintre părți înainte de începerea oricărei dezbateri.

(2) Când motivele de incompatibilitate s-au ivit ori au fost cunoscute de parte doar după începerea dezbaterilor, aceasta trebuie să solicite recuzarea de îndată ce acestea îi sunt cunoscute.

• **DISPOZIȚII CONEXE. O.U.G. nr. 80/2013** priv. taxele judiciare de timbru (M. Of. nr. 392 din 29 iunie 2013; cu modif. ult.): „**Art. 9.** Următoarele cereri formulate în cursul procesului sau în legătură cu un proces se taxează astfel: a) cereri de recuzare în materie civilă – pentru fiecare participant la proces – pentru care se solicită recuzarea – 100 lei”.

Art. 45. Invocarea incompatibilității absolute. În cazurile prevăzute la art. 41, judecătorul nu poate participa la judecată, chiar dacă nu s-a abținut ori nu a fost recuzat. Neregularitatea poate fi invocată în orice stare a pricinii.

Art. 46. Judecătorii care pot fi recuzați. Pot fi recuzați numai judecătorii care fac parte din completul de judecată căruia pricina i-a fost repartizată pentru soluționare.

Art. 47. Cererea de recuzare. Condiții. (1) Cererea de recuzare se poate face verbal în ședință sau în scris pentru fiecare judecător în parte, arătându-se cazul de incompatibilitate și probele de care partea înțelege să se folosească.

(2) Este inadmisibilă cererea în care se invocă alte motive decât cele prevăzute la art. 41 și 42.

(3) Sunt, de asemenea, inadmisibile cererea de recuzare privitoare la alți judecători decât cei prevăzuți la art. 46, precum și cererea îndreptată împotriva aceluiași judecător pentru același motiv de incompatibilitate.

(4) Nerespectarea condițiilor prezentului articol atrage inadmisibilitatea cererii de recuzare. În acest caz, inadmisibilitatea se constată chiar de completul în fața căruia s-a formulat cererea de recuzare, cu participarea judecătorului recuzat.

• **DISPOZIȚII CONEXE. V. art. 9 lit. a) O.U.G. nr. 80/2013** (supra, art. 44 NCPC).

Art. 48. Abținerea judecătorului recuzat. (1) Judecătorul împotriva căruia este formulată o cerere de recuzare poate declara că se abține.

(2) Declarația de abținere se soluționează cu prioritate.

(3) În caz de admitere a declarației de abținere, cererea de recuzare, indiferent de motivul acesteia, va fi respinsă, prin aceeași încheiere, ca rămasă fără obiect.

(4) În cazul în care declarația de abținere se respinge, prin aceeași încheiere instanța se va pronunța și asupra cererii de recuzare.

Art. 49. Starea cauzei până la soluționarea cererii. (1) Până la soluționarea declarației de abținere nu se va face niciun act de procedură în cauză.

(2) Formularea unei cereri de recuzare nu determină suspendarea judecății. Cu toate acestea, pronunțarea soluției în cauză nu poate avea loc decât după soluționarea cererii de recuzare.

• **RIL. Dec. ICCJ (RIL) nr. 14/2021** (www.scj.ro): „În interpr. și aplic. unitară a art. 49 alin. (2) NCPC, formularea unei cereri de recuzare, înainte sau după începerea oricărui dezbateri, nu împiedică efectuarea actelor de procedură în continuarea judecății, nici dezbaterile în fond a procesului, ci doar pronunțarea hot., până la soluționarea cererii de recuzare”.

Art. 50. Componerea completului de judecată. (1) Abținerea sau recuzarea se soluționează de un alt complet al instanței respective, în componerea căruia nu poate intra judecătorul recuzat sau care a declarat că se abține. Dispozițiile art. 47 alin. (4) rămân aplicabile.

(2) Când, din pricina abținerii sau recuzării, nu se poate alcătui completul de judecată, cererea se judecă de instanța ierarhic superioară.

Art. 51. Procedura de soluționare a abținerii sau a recuzării. (1) Instanța hotărăște de îndată, în camera de consiliu, fără prezența părților și ascultându-l pe judecătorul recuzat sau care a declarat că se abține, numai dacă apreciază că este necesar. În aceleași condiții, instanța va putea asculta și părțile.

(2) În cazul în care la același termen s-au formulat cereri de recuzare și de abținere pentru motive diferite, acestea vor fi judecate împreună.

(3) Nu se admite interogatoriul ca mijloc de dovadă a motivelor de recuzare.

(4) În cazul admiterii abținerii sau recuzării întemeiate pe dispozițiile art. 42 alin. (1) pct. 11, instanța va stabili care dintre judecători nu va lua parte la judecarea pricinii.

(5) Abținerea sau recuzarea se soluționează printr-o încheiere care se pronunță în ședință publică.

(6) Dacă abținerea sau, după caz, recuzarea a fost admisă, judecătorul se va retrage de la judecarea pricinii. În acest caz, încheierea va arăta în ce măsură actele îndeplinite de judecător urmează să fie păstrate.

Art. 52. Procedura de soluționare de către instanța superioară. (1) Instanța superioară investită cu judecarea abținerii sau recuzării în situația prevăzută la art. 50 alin. (2) va dispune, în caz de admitere a cererii, trimiterea pricinii la o altă instanță de același grad din circumscripția sa.

(2) Dacă cererea este respinsă, pricina se înapoiază instanței inferioare.

Art. 53. Căi de atac. (1) Încheierea prin care s-a respins recuzarea poate fi atacată numai de părți, odată cu hotărârea prin care s-a soluționat cauza. Când această din urmă hotărâre este definitivă, încheierea va putea fi atacată cu recurs, la instanța ierarhic superioară, în termen de 5 zile de la comunicarea acestei hotărâri.

(2) Încheierea prin care s-a încuviințat sau s-a respins abținerea, cea prin care s-a încuviințat recuzarea, precum și încheierea prin care s-a respins recuzarea în cazul prevăzut la art. 48 alin. (3) nu sunt supuse niciunei căi de atac.

(3) În cazul prevăzut la alin. (1), dacă instanța de apel constată că recuzarea a fost în mod greșit respinsă, reface toate actele de procedură și, dacă apreciază că este necesar, dovezile administrate la prima instanță. Când instanța de recurs constată că recuzarea a fost greșit respinsă, ea va casa hotărârea, dispunând trimiterea cauzei spre rejudecare la instanța de apel sau, atunci când calea de atac a apelului este suprimată, la prima instanță.

Art. 54. Incompatibilitatea altor participanți. Dispozițiile prezentului capitol se aplică în mod corespunzător și procurorilor, magistraților-asistenți, asistenților judiciari și grefierilor.

Capitolul II

Părțile

Art. 55. Enumerare. Sunt părți reclamantul și pârâtul, precum și, în condițiile legii, terțele persoane care intervin voluntar sau forțat în proces.

Secțiunea 1

Folosința și exercițiul drepturilor procedurale

Art. 56. Capacitatea procesuală de folosință. (1) Poate fi parte în judecată orice persoană care are folosința drepturilor civile.

(2) Cu toate acestea, pot sta în judecată asociațiile, societățile sau alte entități fără personalitate juridică, dacă sunt constituite potrivit legii.

(3) Lipsa capacității procesuale de folosință poate fi invocată în orice stare a procesului. Actele de procedură îndeplinite de cel care nu are capacitate de folosință sunt lovite de nulitate absolută.

• **RIL. V. Dec. ICCJ (RIL) nr. 2/2016** (*supra*, art. 32).

Art. 57. Capacitatea procesuală de exercițiu. (1) Cel care are calitatea de parte își poate exercita drepturile procedurale în nume propriu sau prin reprezentant, cu excepția cazurilor în care legea prevede altfel.

(2) Partea care nu are exercițiul drepturilor procedurale nu poate sta în judecată decât dacă este reprezentată, asistată ori autorizată în condițiile prevăzute de legile sau, după caz, de statutele care îi reglementează capacitatea ori modul de organizare.

(3) Lipsa capacității de exercițiu a drepturilor procedurale poate fi invocată în orice stare a procesului.

(4) Actele de procedură îndeplinite de cel care nu are exercițiul drepturilor procedurale sunt anulabile. Reprezentantul sau ocrotitorul legal al acestuia va putea însă confirma toate sau numai o parte din aceste acte.

(5) Când instanța constată că actul de procedură a fost îndeplinit de o parte lipsită de capacitate de exercițiu va acorda un termen pentru confirmarea lui. Dacă actul nu este confirmat, se va dispune anularea lui.

(6) Dispozițiile alin. (5) se aplică în mod corespunzător și persoanelor cu capacitate de exercițiu restrânsă.

Art. 58. Curatela specială. (1) În caz de urgență, dacă persoana fizică lipsită de capacitatea de exercițiu a drepturilor civile nu are reprezentant legal, instanța, la cererea părții interesate, va numi un curator special, care să o reprezinte până la numirea reprezentantului legal, potrivit legii. De asemenea, instanța va numi un curator special în caz de conflict de interese între reprezentantul legal și cel reprezentat sau când o persoană juridică ori o entitate dintre cele prevăzute la art. 56 alin. (2), chemată să stea în judecată, nu are reprezentant.

(2) Dispozițiile alin. (1) se aplică în mod corespunzător și persoanelor cu capacitate de exercițiu restrânsă.

(3) Numirea acestor curatori se va face de instanța care judecă procesul, dintre avocații anume desemnați în acest scop de barou pentru fiecare instanță judecătorească. Curatorul special are toate drepturile și obligațiile prevăzute de lege pentru reprezentantul legal.

(4) Remunerarea provizorie a curatorului astfel numit se fixează de instanță, prin încheiere, stabilindu-se totodată și modalitatea de plată. La cererea curatorului, odată cu încetarea calității sale, ținându-se seama de activitatea desfășurată, remunerația va putea fi majorată.

Secțiunea a 2-a

Persoanele care sunt împreună reclamante sau pârâte

Art. 59. Condiții de existență. Mai multe persoane pot fi împreună reclamante sau pârâte dacă obiectul procesului este un drept ori o obligație comună, dacă drepturile sau obligațiile lor au aceeași cauză ori dacă între ele există o strânsă legătură.

Art. 60. Regimul juridic al coparticipării procesuale. (1) Actele de procedură, apărărilor și concluziile unuia dintre reclamanți sau pârâți nu le pot profita celorlalți și nici nu îi pot prejudicia.

(2) Cu toate acestea, dacă prin natura raportului juridic sau în temeiul unei dispoziții a legii, efectele hotărârii se întind asupra tuturor reclamanților ori pârâților, actele de procedură îndeplinite numai de unii dintre ei sau termenele încuviințate numai unora dintre ei pentru îndeplinirea actelor de procedură profită și celorlalți. Când actele de procedură ale unora sunt potrivnice celor făcute de ceilalți, se va ține seama de actele cele mai favorabile.

(3) Reclamanții sau pârâții care nu s-au înfățișat ori nu au îndeplinit un act de procedură în termen vor continua totuși să fie citați, dacă, potrivit legii, nu au termenul în cunoștință. Dispozițiile art. 202 sunt aplicabile.

Secțiunea a 3-a

Alte persoane care pot lua parte la judecată

§1. Intervenția voluntară

Art. 61. Forme. (1) Oricine are interes poate interveni într-un proces care se judecă între părțile originare.

(2) Intervenția este principală, când intervenientul pretinde pentru sine, în tot sau în parte, dreptul dedus judecății sau un drept strâns legat de acesta.

(3) Intervenția este accesorie, când sprijină numai apărarea uneia dintre părți.

Art. 62. Intervenția principală. (1) Cererea de intervenție principală va fi făcută în forma prevăzută pentru cererea de chemare în judecată.

(2) Cererea poate fi făcută numai în fața primei instanțe, înainte de închiderea dezbaterilor în fond.

(3) Cu acordul expres al părților, intervenția principală se poate face și în instanța de apel.

Art. 63. Intervenția accesorie. (1) Cererea de intervenție accesorie va fi făcută în scris și va cuprinde elementele prevăzute la art. 148 alin. (1), care se va aplica în mod corespunzător.

(2) Intervenția accesorie poate fi făcută până la închiderea dezbaterilor, în tot cursul judecății, chiar și în căile extraordinare de atac.

Art. 64. Procedura de judecată. Căi de atac. (1) Instanța va comunica părților cererea de intervenție și copii de pe înscrisurile care o însoțesc.

(2) După ascultarea intervenientului și a părților, instanța se va pronunța asupra admisibilității în principiu a intervenției, printr-o încheiere motivată.

(3)¹⁾ Încheierea nu se poate ataca decât odată cu fondul.

(4) În cazul admiterii căii de atac exercitate împotriva încheierii prin care instanța a respins ca inadmisibilă cererea de intervenție, hotărârea pronunțată este desființată de drept, iar cauza se va rejudeca de instanța în fața căreia s-a formulat cererea de intervenție de la momentul discutării admisibilității în principiu a acesteia.

Art. 65. Situația intervenientului. (1) Intervenientul devine parte în proces numai după admiterea în principiu a cererii sale.

¹⁾ Alin. (3)-(4) ale art. 64 sunt reproduse astfel cum au fost modificate prin art. I pct. 3 L. nr. 310/2018.

(2) Intervenientul va prelua procedura în starea în care se află în momentul admiterii intervenției, dar va putea solicita administrarea de probe prin cererea de intervenție sau cel mai târziu până la primul termen de judecată ulterior admiterii cererii de intervenție. Actele de procedură ulterioare vor fi îndeplinite și față de el.

(3) În cazul intervenției principale, după admiterea în principiu, instanța va stabili un termen în care trebuie depusă întâmpinarea.

Art. 66. Judecarea cererii de intervenție principală. (1) Intervenția principală se judecă odată cu cererea principală.

(2) Când judecarea cererii principale ar fi întârziată prin cererea de intervenție, instanța poate dispune disjungerea ei pentru a fi judecată separat, în afară de cazul în care intervenientul pretinde pentru sine, în tot sau în parte, însuși dreptul dedus judecății. În caz de disjungere, instanța rămâne în toate cazurile competentă să soluționeze cererea de intervenție.

(3) Nu se va dispune disjungerea nici atunci când judecarea cererii de intervenție ar fi întârziată de cererea principală.

(4) Intervenția principală va fi judecată chiar dacă judecarea cererii principale s-a stins prin unul dintre modurile prevăzute de lege.

Art. 67. Judecarea cererii de intervenție accesorie. (1) Judecarea cererii de intervenție accesorie nu poate fi disjunctă de judecarea cererii principale, iar instanța este obligată să se pronunțe asupra acesteia prin aceeași hotărâre, odată cu fondul.

(2) Intervenientul accesoriu poate să săvârșească numai actele de procedură care nu contravin interesului părții în favoarea căreia a intervenit.

(3) După admiterea în principiu, intervenientul accesoriu poate să renunțe la judecarea cererii de intervenție doar cu acordul părții pentru care a intervenit.

(4) Calea de atac exercitată de intervenientul accesoriu se socotește neavenită dacă partea pentru care a intervenit nu a exercitat calea de atac, a renunțat la calea de atac exercitată ori aceasta a fost anulată, perimată sau respinsă fără a fi cercetată în fond.

§2. Intervenția forțată

I. Chemarea în judecată a altei persoane

Art. 68. Formularea cererii. Termene. (1) Oricare dintre părți poate să cheme în judecată o altă persoană care ar putea să pretindă, pe calea unei cereri separate, aceleași drepturi ca și reclamantul.

(2) Cererea făcută de reclamant sau de intervenientul principal se va depune cel mai târziu până la terminarea cercetării procesului înaintea primei instanțe.

(3) Cererea făcută de pârât se va depune în termenul prevăzut pentru depunerea întâmpinării înaintea primei instanțe, iar dacă întâmpinarea nu este obligatorie, cel mai târziu la primul termen de judecată.

Art. 69. Comunicarea cererii. (1) Cererea va fi motivată și, împreună cu înscrisurile care o însoțesc, se va comunica atât celui chemat în judecată, cât și părții potrivnice.

(2) La exemplarul cererii destinat terțului se vor alătura copii de pe cererea de chemare în judecată, întâmpinare și de pe înscrisurile de la dosar.

(3) Dispozițiile art. 64 și 65 se aplică în mod corespunzător.

Art. 70. Poziția terțului în proces. Cel chemat în judecată dobândește poziția procesuală de reclamant, iar hotărârea își produce efectele și în privința sa.